

Оксана БАБІЙ, Уляна ГУК, Яна СЕНИК
здобувачки освітньо-професійної програми
«Менеджмент» ЗУНУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент
кафедри менеджменту, публічного
управління та персоналу ЗУНУ
Ірина СМАЧИЛО

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ОРГАНІЗАЦІЇ

Ефективність та сталість інноваційного розвитку підприємства суттєво залежить від функціонування його системи управління, важливою частиною якої є інформаційне забезпечення. Головним завданням останнього для підприємств, що обрали менш ризикований та менш витратний шлях еволюційного інноваційного розвитку на основі поліпшуючих інновацій, стає пошук управлінських інструментів, які дозволять використати особливості поліпшуючих інновацій для підвищення ефективності інноваційного розвитку на тлі одночасного зменшення трудомісткості його інформаційного забезпечення.

Відповідно, набувають актуальності теоретичні, методичні і прикладні аспекти формування інформаційного забезпечення як в цілому для інноваційного розвитку підприємства, так і для його різновидів.

Проте, формування інформаційного забезпечення процесу інноваційного розвитку підприємства на основі поліпшуючих інновацій вивчене вченими недостатньо. Зокрема, не існує його понятійної та класифікаційної основи, недосконаліми є методичне забезпечення процесів його формування та застосування, методи та інструментарій.

Здійснення інноваційної діяльності на підприємстві на систематичній основі забезпечує йому конкурентні переваги на ринках збуту, допомагає швидко адаптуватися до вимог зовнішнього та внутрішнього середовища.

При визначенні інноваційної діяльності підприємства рекомендується враховувати її суб'єкт, об'єкт, мету та результат, а також системний характер. Як суб'єкти інноваційної діяльності пропонується визначати всі підприємства (наукові, науково-дослідні, науково-практичні, виробничі та ін.) та їх об'єднання, діяльність яких пов'язана з розробкою, впровадженням або поширенням інновацій. Об'єктом інноваційної діяльності визначено ланцюг «ідея – винахід – новація – інновація». Дії суб'єктів інноваційної діяльності можуть бути спрямовані як на весь ланцюг, так і на його окремі ланки.

На основі аналізу підходів до виділення мети інноваційної діяльності запропоновано розглядати її як комплекс, що включає в себе

три складові: підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства (суб'єкта інноваційної діяльності) та зміцнення його ринкових позицій; отримання соціально-економічного та (або) іншого ефекту; забезпечення розвитку підприємства. В процесі досягнення зазначених складових мети інноваційної діяльності на підприємстві мають бути вирішені певні завдання. Сформовано перелік завдань інноваційної діяльності підприємства, які необхідно розв'язати для досягнення кожної зі складових її мети.

Запропоновано визначення «інноваційної діяльності підприємства» як системної діяльності, спрямованої на наукові дослідження, розробку (або залучення), впровадження та комерціалізацію інновацій з метою отримання економічного та (або) іншого ефекту, підвищення конкурентоспроможності підприємства та забезпечення його розвитку.

Розглянуто різні підходи до виділення складових інноваційної діяльності та запропоновано виділяти такі її складові: науково-технологічну, виробничу, економічну, природоохоронну та соціально-психологічну.

У процесі управління інноваційною діяльністю підприємства необхідно враховувати ряд чинників, що стримують або сприяють здійсненню інноваційної діяльності, та знаходити відповідні важелі впливу. Удосконалено класифікацію чинників впливу на інноваційну діяльність підприємства за рахунок уточнення їх складу за такими групами: інституціонально-правові, техніко-економічні, організаційно-управлінські, інформаційні, кадрові та соціально-психологічні. Особлива увага приділена інформаційним чинникам впливу на інноваційну діяльність, важливість врахування яких в сучасних умовах постійно зростає.

Визначна роль інновацій у забезпеченні конкурентоспроможності продукції та підприємства в цілому викликає необхідність здійснення ефективного управління інноваційною діяльністю на підприємстві. Для забезпечення найбільш глибокого розкриття змісту управління інноваційною діяльністю пропонується виділяти в його трактуванні чотири аспекти: управління як наука та мистецтво; як вид діяльності та процес прийняття управлінських рішень; як апарат управління; як система. Управління інноваційною діяльністю підприємства визначено як систему принципів, функцій, методів, організаційних форм і соціально-економічних відносин, спрямовану на досягнення цілей інноваційної діяльності та підприємства в цілому.

Важлива умова ефективного управління інноваційною діяльністю підприємства полягає в його органічному поєднанні з управлінням іншими сферами та загальною системою управління підприємством.

Виділено загальні та специфічні принципи управління, дотримання яких є основою для здійснення ефективного управління інноваційною діяльністю підприємства.

Визначено взаємозв'язок між функціями управління та запропоновано виділення двох блоків функцій: загальних функцій менеджменту та спеціальних функцій управління інноваційною діяльністю. Загальні функції менеджменту складають ядро системи управління інноваційною діяльністю, тому їх невиконання спричиняє руйнацію системи. Для забезпечення високого рівня управління інноваційною діяльністю важливим є взаємодоповнення та взаємодія функцій першого та другого блоків.

Оцінка ефективності інноваційної діяльності є однією з найважливіших спеціальних функцій управління інноваційною діяльністю підприємства. Зазначено важливість її здійснення для прийняття управлінських рішень щодо вдосконалення інноваційної діяльності на підприємстві. Під ефективністю інноваційної діяльності підприємства запропоновано розуміти таку її характеристику, яка відображає результативність і розкриває міру повноти та якості досягнення поставлених цілей за допомогою системи показників.

Список використаних джерел:

1. Микитюк П., Микитюк Ю., Завитій Я. Дослідження концепції організації проєктування та оцінка факторів формування економічної ефективності інвестиційних проєктів. *Вісник економіки*. 2022. № 3. С. 169-182.
2. Микитюк П., Микитюк Ю., Завитій Я. Методика аналізу та управління ефективністю використання виробничих ресурсів організації. *Економічний аналіз*. 2022. 32 (4). С. 217-228. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2022.04.217>
3. Інвестиційно-інноваційний менеджмент : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Терноп. нац. екон. ун-т; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. П. П. Микитюка. Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2015. 451 с.
4. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / Горбовий А. Ю. та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. Г. Ліпич; Ун-т держ. фіск. служби України. Вид. 2-е, випр. і допов. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2019. 285 с.